Hembrug-terrein Zaanstad

Ruimtelijke visie en ontwikkelingsstrategie
voor een voormalig militair productieterrein.

PALMBOUT
Urban Landscapes.

Hembrug-terrein Zaanstad

Ruimtelijke visie en ontwikkelingsstrategie voor een voormalig militair productieterrein.

Een onvoorspelbare ontwikkelingsdynamiek

Het Hembrug-terrein vormt een unieke groene enclave te midden van de geïndustrialiseerde gebieden langs het Noordzeekanaal en de Zaan. Ooit was dit het militair en logistiek middelpunt van de stelling van Amsterdam. Honderd jaar geschiedenis is afleesbaar aan het terrein. Nadat defensie het terrein verlaten had was het verval ingetreden. Na een periode van verval wordt het terrein nu klaargemaakt voor nieuw elan en levendigheid. De openstelling van het eerste gedeelte in 2014 brengt deze ontwikkeling in een stroomversnelling.

Een dergelijk terrein dat zich ontwikkelt in een onvoorspelbare dynamiek vraagt om een slimme dubbelstrategie die twee snelheden bedient. Voor de zeer korte termijn moeten kleine delen van het terrein simpelweg klaargemaakt worden voor gebruik; het moet toegankelijk worden; er moeten voldoende parkeerplaatsen zijn, het struikgewas moet worden geknipt, gebouwen moeten gerenoveerd en verhuurd. Voor de lange termijn is een visie noodzakelijk om perspectief te bieden voor de ruimtelijke voorwaarden en de vestigingsvoorwaarden. Wij werken dan ook zowel aan een concreet ontwerp voor de openbare ruimte (straten, lantarenpalen, muurtjes) als aan een meer visionair beeldkwaliteitsplan.

Programma: diverse bedrijvigheid
Omvang in ha: 42 ha
Ontwerper(s): Frits Palmboom, Marcel van der Meijs, Wolbert van dijk; in samenwerking met DUS architects
Opdrachtgever(s): Rijksvastgoedbedrijf
Jaar van ontwerp: 2010 / 2013-heden
Jaar van uitvoering: 2013-heden

1.

1, situatie maart 2015

2. het Hembrugterrein op de kop van de Zaan en het Noordzeekanaal

3. Front, omstreeks 1960

2.

3.

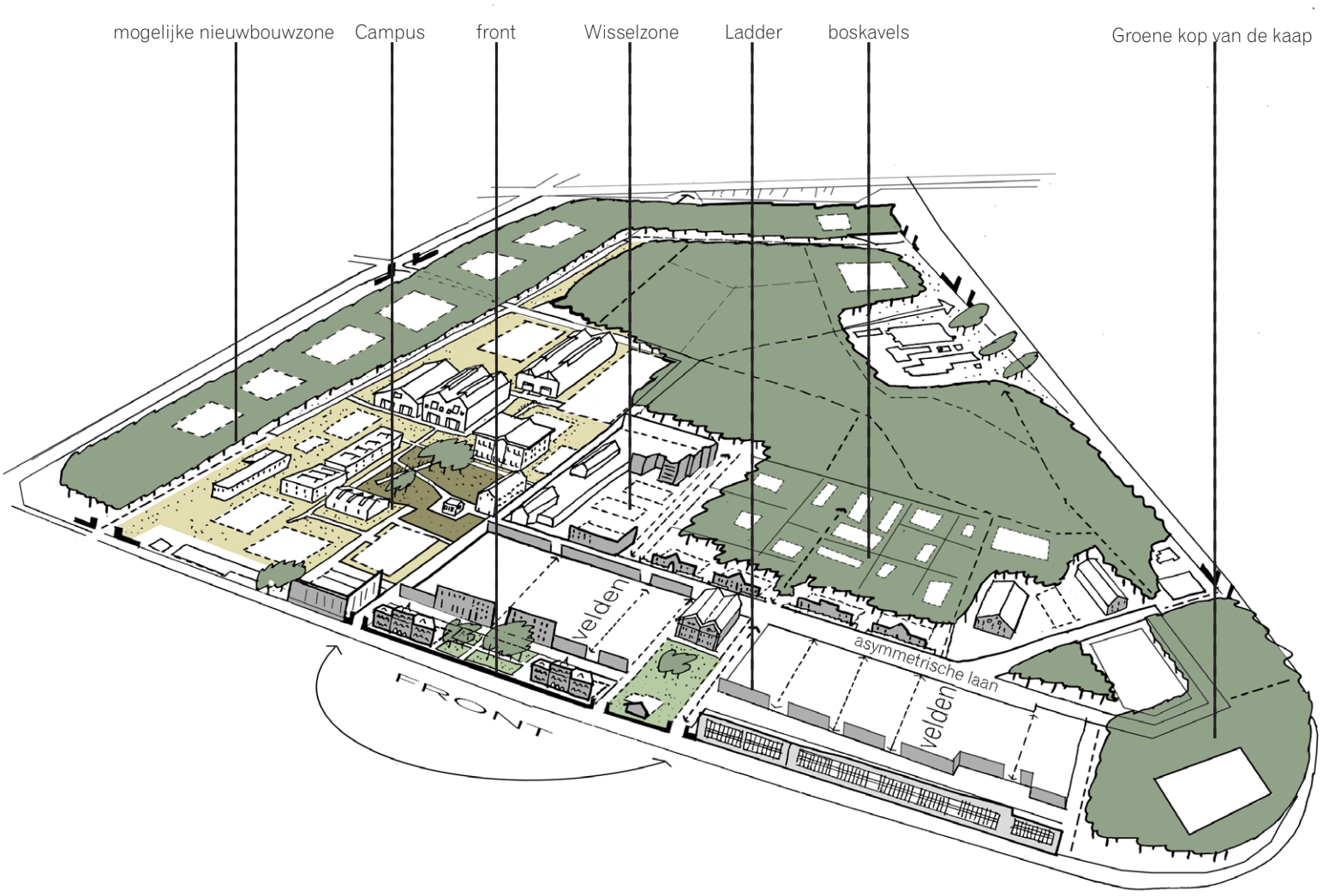

1.

Beeldkwaliteitsplan

Het Hembrug-terrein heeft met zijn monumentale bebouwing en volgroeid groen een sterk karakter. Het beeldkwaliteitsplan is gebaseerd op en versterkt bestaande kwaliteiten en neemt de bestaande organiserende hoofdlijnen op. De subtiele verschillen in het oorspronkelijke terrein worden explicieter gemaakt door deelgebieden te definieren met elk een eigen karakteristiek in gebouwsetting en ontwerp van de openbare ruimte.

Verschil maken

Het ontwerp van de openbare ruimte is ‘hands on’. Oplossingen worden per locatie uitgedacht, geschetst, ontworpen en soms direct uitgevoerd. Op de Campus staan de gebouwen met hun footprint direct in het gras, de Wisselzone is een meer verdicht ensemble van gebouwen waar versteende openbare ruimte wordt gecombineerd met plantvakken. Een stelsel van smalle wegen maken de gebouwen van de boskavels bereikbaar, het bos voert hier de boventoon.

3.

1, beeldkwaliteitsplan

2. ontwerpmotieven
3. Campus Oud Hembrug

4. nieuw programma gebouwen

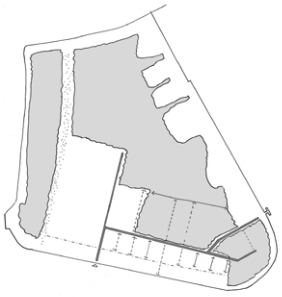

Unieke groen landgoed

Monumenten

Deelgebieden

Nieuwe ontsluiting

2.

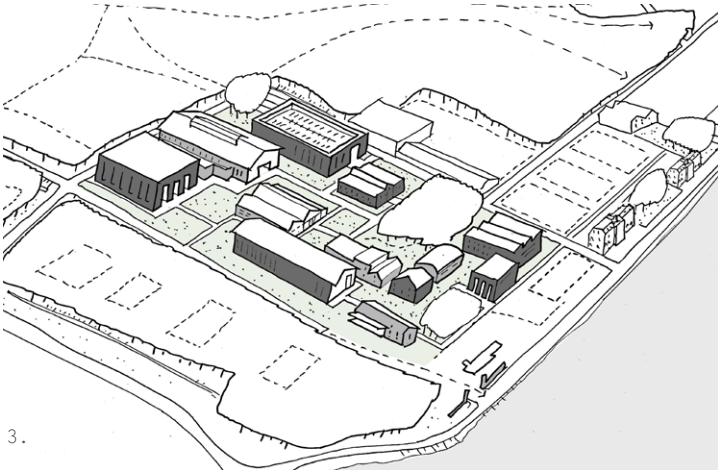

3.

Ontwikkelstrategie

Het terrein is groot en veelzijdig. Het gebied opent zich stapsgewijs naar buiten, de ontwikkelstrategie als route-kaart naar openbaarheid. Ieder deelgebied, verschillend van aard, sfeer en bebouwing, trekt andere ondernemers of geïnteresseerden aan. De ontwikkelstrategie bepaalt deze condities door gerichte investeringen in het casco opknappen van gebouwen en het bereikbaar maken van deelgebieden. Er is ruimte voor klantgerichte bedrijven en een keur aan evenementen, maar ook voor bedrijven die meer de afzondering zoeken met minder faciliteiten. Alle reuring die de activiteiten teweeg brengen zorgen er voor dat het Hembrug-terrein op de kaart komt te staan als een aantrekkelijk alternatief op korte afstand van Amsterdam.

4.

1.

Openbaar maken van het terrein

Sinds de openstelling van de voormalige wapenfabriek, Oud-Hembrug, wordt het Hembrugterrein steeds meer openbaar. De hekken zijn verplaatst en plots maakt Oud Hembrug onderdeel uit van het openbare netwerk van Zaandam, als een interieur waar gebouw en buitenruimte naadloos in elkaar overlopen. De funderingen van voormalige gebouwen zijn nieuwe brandpunten. De ‘Salon’, het ‘Theater’, en de ‘Tuin’, ontworpen door DUS Architects zorgen er voor dat activiteiten als vanzelfsprekend buiten plaats kunnen vinden.

De bestaande padenstructuur dient als basis voor het nieuwe padenstelsel over het terrein. Met enkele basisprofielen is deze opnieuw uitgelegd. Dit fijnmazige netwerk wordt stukje bij beetje verder uitgebouwd en zorgt voor een goede ontsluiting en doordringbaarheid van het terrein. Dit netwerk wordt ondersteunt door coherent materiaalgebruik, nieuwe bruggen en de toepassing van speciaal meubilair. De nieuwe entreeweg zorgt daarbij voor een verbeterde aantakking op de stad.

2.

1. Plankaart openbare ruimte inrichting Hembrugterrein
2. Nieuwe situatie inrichting Oud Hembrug
3. Meubilair voor Hembrug
4. Nieuwe entreeweg
5. Nieuwe bruggen in het bos

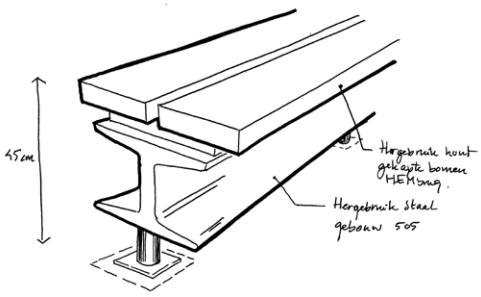

3.

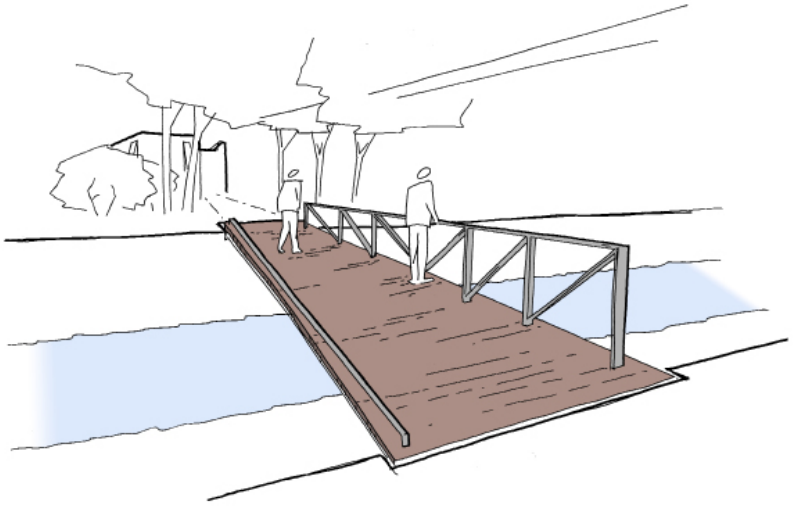

3.

5.

Monumenten opnieuw inzetten

Het vooroorlogse bos of beproevingsgebied is monumentaal en heeft een sterk geborgen karakter. De beschermde ligging midden in het bos en de veelheid aan speciale bunkers en gebouwen maken van dit gebied de ontdekking van het Hembrugterrein. Een kleine miniatuurwereld met veel referenties naar een rijke geschiedenis.

Het inrichtingsplan geeft antwoord op de vraag hoe het sterke karakter van het gebied kan worden gewaarborgd. Daarnaast wordt een doorkijk geboden op mogelijk nieuw gebruik van de oude gebouwtjes.

1.

2.

1. Veelheid aan speciale gebouwen
2. Nieuw gebruik van monumenten
3. Verschillende beheerseenheden binnen het landschapsontwerp
4. Impressie van een open plek in het bos

Omvorming van het landschap

Het monumentale bos heeft een prachtige volgroeide groenstructuur. Uitgangspunt voor het ontwerpen aan dit gebied is dat we het bestaande koesteren, maar nieuw gebruik vraagt ook om een nieuwe visie. In het landschapsontwerp is onderscheid gemaakt tussen verschillende beheerseenheden. Bijvoorbeeld: dicht bos, open bos, laanbeplanting, enz.. Elke beheerseenheid heeft een specifiek gebruik, doel en karakter. Daarnaast is per eenheid een set maatregelen geformuleerd om het gewenste landschapsbeeldbeeld te bereiken en te bestendigen

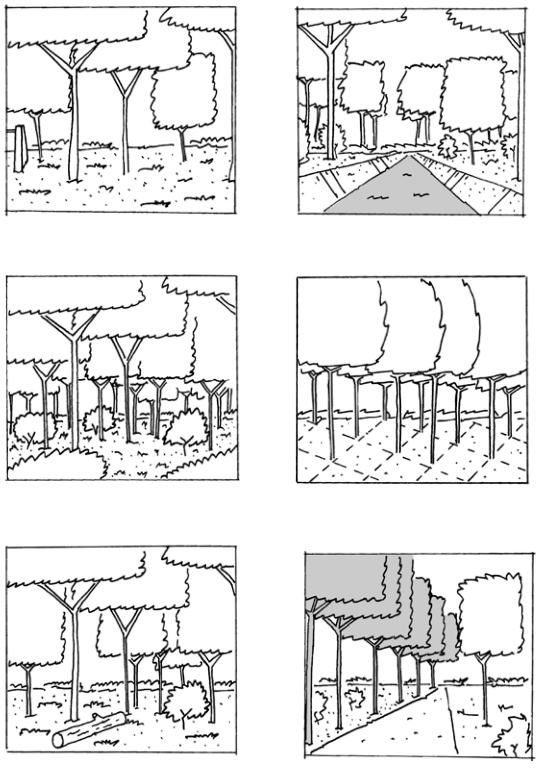

3.

4.